

יעקב מברך את אפרים ומנשה
 Shoshannah Brombacher
 shoshbm@gmail.com

מתבוננים

ביצירה של שושנה ברומבכר המצוירת בצבעי פסטל ודיו קוי המתאר של הדמויות מטושטשים הצבעים מרוחים על הדף נוגעים זה בזה. דמותו של יעקב במרכז, הוא משכל את ידיו על ראשם של אפרים ומנשה שאוחזים זה בזה ומתבוננים בסבם. יוסף מצויר עומד מעל אביו וידו מושטת.

מה בפרשה?

- יעקב מרגיש שהוא עומד למות, ומבקש מיוסף להיקבר בחברון, במערת המכפלה אשר קנה אברהם מעפרון החיתי, ושם, על פי הסיפור המקראי, נקברו אברהם ושרה, יצחק ולאה, יעקב ורבקה
- יעקב מברך את בני יוסף, אפרים ומנשה, ואת כל בניו – הם שני עשר השבטים – כל אחד בברכה מיוחדת המתאימה לאופיו.
- אחרי מות יעקב חוששים אחי יוסף שהוא יתנקם בהם. יוסף מבטיח להם שאין בליבו כעס עליהם, וכי ימשיך לדאוג להם כמו שעשה כשיעקב היה בחיים.
- יוסף מבטיח לאחיו שיבוא יום וה' יעלה את בני ישראל ממצרים לארץ כנען, ומבקש שיעלו את עצמותיו איתם לארץ.

השבוע נתמקד ביחסו המיוחד של יעקב אבינו לנכדיו – אפרים ומנשה. לפני מותו של יעקב בא יוסף להיפרד ממנו ואיתו שני בניו, אפרים ומנשה. יעקב מתרגש מאוד לנוכח בניו של יוסף, הרי במשך שנים ארוכות חשב שיוסף מת, ועכשיו זכה לראות לא רק את בנו אלא גם את נכדיו! יעקב מכריז כי בני יוסף ייחשבו כבניו ומברך אותם, והם הופכים לחלק משני עשר השבטים. בזמן הברכה יעקב מתייחס אל אפרים הצעיר כאל הבכור, ואל מנשה הגדול כאל הצעיר. יוסף מנסה להעמיד את יעקב על טעותו ולשמור על הסדר הקיים – לתת לבכור את מקומו ולא להעדיף את הצעיר. יעקב מתעקש ומסביר שלא טעה: אמנם אפרים הוא הצעיר, אבל בעתיד הוא יהיה בכיר וחשוב יותר מאחיו הגדול. סיפור זה מזכיר לנו את גורלם של יעקב ועשיו: יעקב הצעיר זכה לברכת הבכור במקום אחיו הגדול עשיו.

לימים הברכה שברך יעקב את נכדיו הפכה במסורת ישראל לברכת ההורים לילדיהם. יש הנוהגים לברך את הילדים בברכה זו מידי שבת בשבת, ויש הנוהגים בערב יום הכיפורים.

ויחי

”הַמְלֵאךְ הַגֹּאֵל אֶתִּי מִכָּל רַע יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים וַיְקַרְא בְּהֵם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבֹתֵי אֲבֹרָהֶם וַיִּצְחַק וַיְדַגּוּ לְרֵב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ.

בראשית מה, טז

סורקים וצופים

המלאך הגואל אותי – ששי קשת

בן פורת יוסף / הורם גאון

משוחחים

- יעקב מברך כל אחד מבניו בברכה מיוחדת לו. מה זה מלמד אותנו?
- עזרו לילדים לחבר ברכה מיוחדת ואישית לכל אחד מבני המשפחה.
- התבוננו יחד בפניו של יוסף ביצור. היזכרו יחד בסיפורו של יוסף, על מה לדעתכם הוא חושב? כיצד הוא מרגיש?
- מה עושה יוסף הניצב לימינו של אביו? מדוע ידו מושטת? מה לדעתכם הוא התכוון לעשות?
- בתקופת המקרא לבכור היו זכויות מיוחדות. חשבו יחד עם הילדים על ההבדלים בין זכויות וחובות הילדים הגדול והצעירים בבית.

משחקים

- יעקב ניבא שאפרים, האח הצעיר, יהיה חזק יותר מאחיו הבכור מנשה. עזרו לילדים לדמיין שיחה בין שני האחים שכשהם יוצאים מחדרו של סבם. מה הם אומרים זה לזה?
- שחקו במשחק בו הילד צריך לשכל את ידיו: מניחים חפצים שונים על השולחן ובכל פעם שאומרים שם של שני חפצים והראשון שמניח עליהם ידיים בשיכול מנצח.
- שחקו במשחק ההפך: אחד נותן הוראה והאחרים צריכים לעשות בדיוק ההפך ממנה, לדוגמא: כשאומרים לשבת כולם עומדים, כשאומרים לחייך כולם עצובים.

ברכת הבנים	
לבן	לבת
יְשִׁמְךָ אֱלֹקִים כְּאַפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה.	יְשִׁמְךָ אֱלֹקִים כְּשִׁכְרָה רַבְקָה רָחֵל וְלֵאָה.
וַיְבָרֶכֶּה ה' וַיִּשְׁמְרֶה, יֵאָר ה' פְּנֵיו אֵלָיו וַיְחַנְּנֶה, יִשְׂא ה' פְּנֵיו אֵלָיו וַיִּשֶׂם לָהּ שְׁלֹם.	